European Institute for Gender Equality

Frankrijk staat voor het eerst bovenaan de index voor gendergelijkheid.

Wetgeving inzake gelijkheid werkt, maar nog niet overal...

Frankrijk staat op de eerste plaats op de EU-index voor gendergelijkheid, waarmee een succesvol tijdperk eindigt voor Zweden, dat sinds 2013 bovenaan stond. Maar in de EU als geheel verloopt de vooruitgang op het gebied van gendergelijkheid in slakkentempo en uit de index van dit jaar blijkt dat progressie op één domein niet voldoende is voor werkelijke verbetering in de breedte.

"Gendergelijkheid is goed voor het concurrentievermogen van Europa en hoogwaardige opvang en zorg maken dat mogelijk", aldus Roxana Mînzatu, uitvoerend vicevoorzitter van de Europese Commissie voor sociale rechten en vaardigheden, hoogwaardige banen en paraatheid. "De index voor gendergelijkheid van dit jaar wijst de weg: ouderschapsverlof dat door beide ouders wordt opgenomen en kinderopvang die beschikbaar is wanneer gezinnen die nodig hebben, zodat alle burgers met hun vaardigheden kunnen bijdragen aan duurzame groei in Europa."

"De index voor gendergelijkheid van dit jaar geeft een duidelijke boodschap af: als Europa zich inzet voor gelijkheid, verandert het leven van mensen, en dat kan snel plaatsvinden", aldus Hadja Lahbib, Europees commissaris voor Gelijkheid en voor Paraatheid en Crisisbeheer. "Maar het aannemen van wetten is slechts het begin. Werkelijke gelijkheid zie je terug op de loonstrook, wanneer een vrouw evenveel verdient als haar mannelijke collega. Dat merk je thuis, als een vader ouderschapsverlof opneemt en er niet alleen is tijdens bedtijd, maar ook tijdens badtijd. "Dat is het Europa dat ik elke vrouw en elke man wil laten ervaren, waar ze ook wonen."

"Frankrijk laat zien wat er gebeurt als een land besluit dat gendergelijkheid in machtsposities de norm is en niet de uitzondering", aldus Carlien Scheele, directeur van het Europees Instituut voor Gendergelijkheid. "De harde waarheid is dat één doorbraak niet voldoende is om een hele index mee te trekken." Als Europa dezelfde vastberadenheid aan de dag zou leggen ten aanzien van opvang en zorg, financiering en onderwijs, zouden we de vooruitgang niet in fracties van een punt meten. "Helaas is er nog een hoop werk voor de boeg."

Belangrijkste bevindingen

- De EU scoort 64,5 op een schaal van 100, een stijging met 0,9 punt ten opzichte van vorig jaar en 5,6 punten sinds 2020.
- Frankrijk (74,8) streeft Zweden (73,6) voorbij, dat op de voet wordt gevolgd door Denemarken en Spanje. Cyprus, Hongarije en Tsjechië behalen de laagste scores.
- Macht is het domein dat het snelst verbetert, met een stijging van 2,4 punten dit jaar en 13,1 punten sinds 2020, maar scoort met 42,9 nog steeds het laagst.
- Alle andere domeinen zijn het afgelopen jaar met minder dan één punt gestegen.
- De zorgverantwoordelijkheid wordt nog steeds niet in gelijke mate gedeeld. Vrouwen werken minder uren en geven meer zorg dan mannen. Ongeveer 41% van de vrouwen, tegenover 20% van de mannen, is meer dan 35 uur per week bezig met zorg voor de kinderen.
- Of iemand in aanmerking komt voor ouderschapsverlof is nog steeds geen garantie dat hij of zij toegang heeft tot een verlofuitkering.

Een sprong naar de top

De stijging van Frankrijk was te danken aan een sprong van 9 punten op het gebied van gendergelijkheid binnen het domein "Macht". Frankrijk zit inmiddels dicht bij genderpariteit in de overheid, in de directies van de grootste bedrijven en in de besturen van sportbonden.

Daarin staat Frankrijk niet alleen. Sinds 2020 hebben 15 andere lidstaten hun score op het gebied van macht met meer dan 10 punten verhoogd, dankzij een groter aantal vrouwen in topfuncties bij ondernemingen en in de sport. In zeven lidstaten bekleden vrouwen al ten minste 40% van de bestuurszetels bij de grootste beursgenoteerde ondernemingen, grotendeels dankzij wettelijke quota. In de EU-richtlijn inzake het genderevenwicht bij bestuurders van beursgenoteerde ondernemingen is een streefcijfer vastgesteld van 40% niet-uitvoerende bestuurders of ten minste 33% van alle bestuurdersfuncties.

A 0.9-Een stijging met minder dan 1 punt ten opzichte van vorig jaar. Vooruitgang in slakkentempo

Als we verder kijken dan het domein "Macht", is het beeld veel minder bemoedigend. Er is weliswaar enige vooruitgang geboekt op het gebied van gendergelijkheid, maar het tempo neemt af. De jaarlijkse stijgingen zijn sinds 2023 gedaald tot onder één punt.

In 11 lidstaten is er sinds 2020 sprake van een daling in het domein "Kennis", omdat vrouwen en mannen zich nog steeds richten op verschillende studierichtingen.

De vooruitgang in het domein "Gezondheid" is grotendeels tot stilstand gekomen.

En ondanks de vooruitgang die er is geboekt, blijft "Macht" het zwakste domein: 15 lidstaten scoren hier nog steeds minder dan 40 punten. Echte gelijkheid zou bij 100 punten zijn bereikt.

Ook verschilt het ontwikkelingstempo per lidstaat. Vergeleken met het EU-gemiddelde van de afgelopen tien jaar tekenen zich twee brede patronen af onder de lidstaten, ongeacht of zij actueel onder of boven het EU-gemiddelde liggen:

- **Opwaartse convergentie:** Tsjechië, Duitsland, Estland, Griekenland, Italië, Litouwen, Luxemburg, Malta, Oostenrijk, Polen, Portugal, Finland en Zweden hebben hun scores op de index voor gendergelijkheid verbeterd en tegelijkertijd de kloof met het EU-gemiddelde verkleind;
- **Opwaartse divergentie:** Ook België, Bulgarije, Denemarken, Ierland, Spanje, Frankrijk, Kroatië, Cyprus, Letland, Hongarije, Nederland, Roemenië, Slovenië en Slowakije hebben hun scores verbeterd, maar in een tempo waardoor de kloof met het EU-gemiddelde groter is geworden.

Zorg: een enorm potentieel voor verbetering

Terwijl binnen het domein "Macht" zichtbaar is wat gerichte maatregelen en wetgeving kunnen bewerkstelligen, valt in het domein "Zorg" te constateren dat er nog een lange weg te gaan is.

Het hebben van kinderen bepaalt nog steeds wie het grootste deel van het betaalde werk verricht. Bij stellen met kinderen werken vaders gemiddeld het equivalent van 92% van een voltijdbaan. Moeders werken het equivalent van 68%. Deze kloof van 24 procentpunten laat zien dat veel meer moeders parttime werken.

De zorg thuis laat de andere kant van hetzelfde verhaal zien. In de hele EU besteden twee op de vijf moeders (41%) meer dan 35 uur per week aan de zorg voor de kinderen. Slechts half zoveel vaders (20%) doen dat.

Maar Denemarken laat zien dat het ook anders kan. Het is de enige lidstaat zonder genderkloof op het gebied van intensieve zorg voor kinderen.

Slechts één op de vijf Deense moeders verzorgt de kinderen meer dan 35 uur per week. Onder Deense vaders is dit cijfer hetzelfde. Denemarken is bovendien een van slechts zes lidstaten waar aan het einde van goedbetaald ouderschapsverlof naadloos een gegarandeerde plek in de kinderopvang beschikbaar is.

Ouderschapsverlof kan van invloed zijn op de patronen van zorg voor kinderen, maar alleen als vaders er gebruik van maken.

In de 15 lidstaten waarvan gegevens over 2024 beschikbaar zijn, nemen vrouwen nog steeds 74% van het ouderschapsverlof voor hun rekening en nemen veel vaders slechts het minimum op. Het salaris is hierbij de doorslaggevende factor.

Het feit dat je recht hebt op verlof, betekent niet automatisch dat je daarvoor betaald krijgt: 18% van de vrouwen en 13% van de mannen in de leeftijd van 20 tot 49 jaar zou geen ouderschapsuitkering ontvangen.

Toen Zweden in 1995 vier weken ouderschapsverlof voor vaders instelde en tijdens dit verlof 75 tot 80% van het loon uitbetaalde, steeg het gebruik van ouderschapsverlof door vaders van 3% naar 60%.

Als vaders wel verlof opnemen, profiteert iedereen daarvan: moeders, vaders en kinderen krijgen meer tijd om een hechtere band op te bouwen. Uit onderzoek in Zweden is gebleken dat elke maand ouderschapsverlof van een vader een grotere positieve invloed heeft op het latere inkomen van de moeder dan wanneer zij zelf een maand minder zou opnemen.

Gendergelijkheid is een motor voor duurzame groei

Uit onderzoek van het EIGE blijkt dat een verbetering van de gendergelijkheid het bbp per hoofd van de bevolking in de EU tegen 2050 met 6,1 tot 9,6% zou kunnen doen stijgen, wat een waarde vertegenwoordigt van 1,95 tot 3,15 biljoen euro, en 10,5 miljoen extra banen zou kunnen opleveren. Uit hetzelfde onderzoek blijkt dat het parallel aanpakken van alle genderongelijkheden meer oplevert dan wanneer ze afzonderlijk worden aangepakt.

Het domein "Macht" blijft voor de EU het grootste struikelblok op het gebied van gendergelijkheid. Maar uit de index van dit jaar blijkt dat dit ook een gebied is waarop wetgeving snel een echte impact kan hebben. De taak is nu om dezelfde vastberadenheid ten toon te spreiden in alle andere domeinen.

Download de index voor gendergelijkheid 2026 en deel de bevindingen om nationale beleidsdiscussies te onderbouwen en maatregelen te stimuleren :
https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2026-making-parental-leave-work